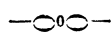

ТУРЦИЯ

ВЪСТНИКЪ ЗА ИНТЕРЕСИТА НА НАРОДА ТЪ.

ТУРЦИЯ излязува сѣка сѣбота. Годишната цѣна за въ имперіята по царската поща, е 4 бѣли мецдиета; а въ имперіята, 5 бѣли мецдиета. Спомо- ществованіята трѣбува да сѣ годишни и предплатени. Писмата които са относатъ до редакціята са надписуватъ до Н. Генювичи и П. Р. Славейкова. Въз- шинити настоятели отговарятъ за вѣстникътъ. Подписката за спомоществованіята става направо въ Ц а р и г р а д ъ — Г а л а т а при издателити. —

30 СЕПТЕМВРИЯ (ПО НОВИ СТИЛЪ)

10 ДЖЕМАЗИ.16-АКХИРЪ 1282 ОТЪ ЕГИРА.

Народната ни книжнина са убогатава днесъ съсъ една книга твърдѣ нужна и твърдѣ ползана за географическити учения на нашити синови: тая недѣля бѣхми честити да 'видимъ пофѣвяваніето на единъ бѣлгарски Атласъ, издаденъ съсъ разноскити на книжарницата на Х. Г. Данова и дружина. При сегашнити оскѣдности, като сподѣлями напълно мнѣніето което почитенниятъ изда- тель Г-нъ Х. Г. Дановъ излага въ прѣдго- ворътъ на учебниятъ си Атласъ, нѣмъ сѣмъ да го заѣмимъ и да го прѣпорѣчимъ на вниманіето на читателити си. Ето го:

Землеописаніето служи за основаніе и поясненіе на други науки, ала кога са прѣ- подава безъ пужднити за нѣго сръдства, то бива сухо; тѣй сѣще и кога са учи на не вѣрно начертани карти, то пакъ немощи да принесе желаемий плодъ. За ученици, които учятъ Землеописаніе, твърдѣ нужно е да могатъ да добѣятъ истински понятія за от- дѣлността на земната повърхность; спо- рѣдъ това колкото по-вѣрно е начертана е- дна карта, толкова по-прави понятія ще да- де тя на ученика. У насъ до скоро нѣмаше почти никаквы карти. Прѣви землеописате- ли карти на Бѣлгарскій языкъ сѣ издадени- ти отъ нашата книжарница прѣди двѣ годи- ни. Тѣи, като прѣдопредѣлени за училища- та, бодохъ твърдѣ вѣрно начертани и пѣ- ни колкото са иска отъ стѣнни карти за да могатъ послужатъ като спомогателно средст- во при прѣподаване Землеописаніе; съ тѣхъ са посрѣща прѣвата и главна нужда, която имаха до сега нашити училища.

Като за допълненіе на казанити земе- описателни карти издава се сега и настоя- щий Учебенъ Атласъ, който, по своя обѣмъ и расположение, има да удовлетвори още и тажъ потребностъ, която усѣщатъ не само ученици, що учятъ Землеописаніе подъ рѣководство на учитель, нѣ и други кои-то са стараѣтъ да научатъ по нѣщо-си безъ учитель; всякому е извѣстно, какво у насъ отъ ученицити твърдѣ малцина досѣдѣватъ за да окончатъ науката си въ училището, а повечето, безъ врѣмя излѣзли, испослѣ сами продължаватъ да са убогатаватъ съ знанія, па и колко самоуци има, които са трудятъ да си придобиватъ научни познанія безъ ни- каква помощ отъ прѣподавателъ! Освѣнъ това и какви мѣлчотии са посрѣщатъ отъ нашити вѣстникочитатели, на които чѣсто са случява да сръщатъ по вѣстницити да са споменува за нѣкое-си мѣсто, или да четѣтъ за нѣкакво събитіе, безъ да знаятъ гдѣ са намира то, като нѣматъ такъво едно рѣко- вство на рѣка. Всичко това като имахъ

прѣдъ видъ, старалъ съсъ ся щото тоя на- рѣченъ учебникъ да бѣде ясно наряденъ и да обѣма повече нѣща, каквото да посрѣщ- не и повече нужди, които са осѣщатъ за се- га при тѣмъ оскѣдностъ въ народната ни книжнина отъ таквы рѣководства.

При съставленіе тоя Атласъ взехъ за основъ Учебний Атласъ на Адама като по- новъ и най-добрь наряденъ отъ всички дру- ги издадени до сега таквы родъ учебници; нѣ въ много мѣста са спомогахъ и съ ат- ласити на Шилера, Галети, Симашка и Сидова, та, колкото обѣмътъ на книга- та допушаше, много нѣщо допълнихъ, а о- собно съсъ ся трудилъ да съберѣ и всички досега землеописателни изнѣмиранія и испра- еленія до най-ново врѣмя, щото всичко по- мѣстено въ тоя Атласъ, както въ естест- венъ така и въ граждански прѣгледъ, да съотвѣтствува на своѣтъ описуемъ чѣсть.

За по-големъ ясность — да быха были карты по-угладни и по-разборни на дѣла- та, щото да могатъ отъ прѣвъ погладъ да си съставятъ ясно понятіе за очертаніето на всяка чѣсть, т. е. за да бы могло да са съ- стави навсякъ ученикъ въ главѣтъ съвр- шенно разборна, вѣрна и особна характе- ристика за всяка чѣсть и страна въ отноше- ніе на нейнѣтъ величинѣ, географическото ѣ положение и нейнѣтъ повърхность въ оро- идрографиченъ прѣгледъ, за това всякото земно пространство, което е покрито съ мо- ря, езера и рѣкы, отпечатана са съ ясно- синъ цвѣтъ; планинистата чѣсть — съ границъ цвѣтъ; нискиятъ равни по- ля, които са намирѣтъ надъ морскѣтъ по- върхность не повече отъ 4—500 парижки стѣпки на високо, повлѣчени са съ яснозе- ленъ цвѣтъ; а равнища, на които висота възлази повече отъ 600 п. ст. надъ мор- ската повърхность, оставени са бѣлы. Само въ таквъ оро-идрографиченъ видъ бодохъ напечатани двѣ карти: за Европа и Азия, за- щото на тѣ двѣ чѣсти отъ свѣта естест- венити форми са твърдѣ много разнообраз- ни и много сложни, та да могатъ ученицити да са запознаѣтъ съ тѣхъ по-добрь и да ги запомятъ по-лесно. И трѣтя карта—за Гер- маниѣ бѣде отпечатана въ таквъ, видъ ва- да дойдѣше гражданската ѣ чѣсть на особ- на картѣ, та да са прѣдстави нейната мно- госложность по-ясно. Назначеніе имената на градове, планины, рѣкы и пр. бодохъ напечатани съ черно за по-лесно прочитане.

За едно по-лесно землеописателно пре- подаване почти за всяка чѣсть и страна по картити бодохъ изложени чрътежи, кои- то прѣдставляватъ въ разни направленія ра-

врѣзы, та чръзъ тѣхъ да са покаже по-яс- но видѣтъ на земната плоскость гдѣ какъ- то си е, т. е. съ всички възвишенія и низ- кости и тѣй да могатъ ученицити да са съ- ставятъ доволно разборни понятія за повърх- ностѣтъ на кое да было мѣсто, а не да си ги въображяватъ тѣй равно, както е на кар- тѣ-тъ.

Искусственити водни съобщенія — ва- ды (каналы) бодохъ назначени всяка на сво- ето мѣсто, особно по картити на европейски- ти дръжави, та да са види, кои рѣки или мо- ря съединяватъ.

Желѣзницити (желѣзници пѣтища), ко- вто до сега са направени и които са пра- вятъ, пожеже са накрѣстосаны твърдѣ мно- го по сръднѣ и сѣверозападна Европа, то едно за да са не наирѣчкуютъ съ тѣхъ карты, та да са ватули описаното по е- стественѣтъ имъ и гражданскѣтъ чѣсть, а друго за да быха са представили на цѣло както вспѣкыты главни чръты на желѣзни- цити, така и отдѣлнити имъ по-малки чръ- ты и клонове, коя отгдѣ иди и накъдѣ во- ди, още кои градове скача и съ кои желѣз- ници тя са скача, заради това намѣрихъ за по-добро да ги извадѣ на особна картѣ, на която са назначени само тѣя градове и мѣста, които са скачени по желѣзници. На сѣщѣтъ картѣ са назначени и вси морски пѣтища въ Европѣ съ по главнити приста- нища.

За да бы са избѣгнало машиналното из- учаваніе на Землеописаніето, прѣподавателити трѣба да задѣлжяватъ ученицити си да имъ начрътаватъ по една картѣ, съотвѣс- твенна на зададеный имъ урокъ (както шо правятъ по всички училища у просвѣщени- ти народи): зашто това е правото и най- главното сръдство, съ което единъ ученикъ да може да усвои всяко мѣсто и да го за- печати въ главѣтъ си най-добрь. Друго-я- че и съ помощѣтъ на карты, безъ упра- жненіе, пакъ твърдѣ лесно може да извѣт- рѣе всякъ урокъ изъ крѣпкы дѣтински умъ. На това послѣдне обстоятелство трѣба да са обрѣща особно внимание, зашто всяко прѣподаване само тогасъ е успѣшно, когато са повила и личната дѣятельность на ученика.

Цѣи вспѣкыты си старанія за да бѣди тоя Атласъ, колкото е възможно, достаточ- не пѣленъ, по-добрь наряденъ и ясенъ, чи- тателити все пакъ може да сръщнѣтъ нѣгдѣ нѣкаквы недостаткы или погрѣшки, зато мо- лѣ да прощаватъ и да поправятъ. Азъ ще прѣиме тоя учебникъ отъ нашити и употрѣ- би въ ползѣ, за които са издава.

Едно непризнателно мекере са прозяваше миналата неделя въ една газета, която нити на глътъ, нити въ тенденциѣти си е българска, че Турция нападала твърдъ строго чорбаджии и минимити представители; това мекере искаше да кажи и други работи, нъ нѣй не можиха да ги разберемъ; това само разбрахми: била книга съсь черно мастило. Види-са това мекере да е было просто и днво, и въ разяреніето си да ни докачи, то незнаило какъ да нареди и мислѣти си! Нѣй съжелваши синсходителността на събратьтъ си; защото такъвнѣ статіи на мѣсто да направятъ да напръдъни газетата му, тѣ я разориватъ още повече.

Непризнателното мекере притуря по натакъкъ чн нѣй сми быле нападали чорбаджии и минимити представители СЪСЪ ЦѢЛЪ! Глушаво нѣщо! ами какъ иска то? безъ цѣль ли? нъ това не можн: нѣй не сми машина; нѣй мислимъ; и когато пишмъ, нѣй пишмъ сичко съсь цѣль, а нѣ на вѣтърътъ както нѣго.

И иска ли да научи тая цѣль? тя е благородна и нѣй не са срамуваши да л кажимъ нѣму чьстно и на сичкити Българи въобще, предъ да ни изяви желаніето си.

Слушайте. Нашата цѣль въ сичкити разискуваніи конто сж са касали до едно общо улажшєніе е сѣкоги была да защитимъ истински интереси на народътъ си за да го видимъ единъ день честитъ. Нѣй сми нападали и чорбаджии и минимити представители, нъ сми ги нападали за работи конто сж вършили противно на тія народни интереси. И въ нужно врѣме нѣй можимъ да ги доказимъ съсь неказани аргументи.—О свѣтъ това нѣй сми ги фалили непрестанно тамъ дѣто сж заслужвали да са фалятъ, и сми разположени да ги фалимъ сѣки пѣтъ, стига да сж достойни за тія пофали. Нѣй вървимъ съсь безпристрастіе: предъ нашити очи криво-то си бива сѣ криво, доброто сѣ добро. Читателити ни сж уцѣнили; и намъ не ни дава сърце да жертвуваши интересити на цѣль народъ за хатъртъ на покровителити на това непризнателно мекере!

Нѣй ще свършимъ съсь тая пословица: „Нѣмала баба работа, та си намѣрила работа.“ Колко отговори ти на нашето мекере сега когато исчезна холерата отъ градътъ ни!

ПРИТЕЛСКА КОРЕСПОНДЕНЦИЯ.

(ПИСМО ВТОРО.)

Пріятелю,

Въ прѣдидущото си писмо азъ говорихъ за неудовлетворителността на това учєніе, което владѣи днесъ въ нашитѣ школы, и казахъ, чи причината на тоя недостатъкъ сж глупавитѣ программы. Нъ освѣтъ тая причина, има и други, именно: нѣмането на добри учебници и невъзможността на единъ учителъ да направи нѣколко класса. Днесъ ще поговоримъ съсь тѣбе за послѣднитѣ двѣ причини и ще са мжж да оцѣмъ тѣхното вліяніе на школското ни учєніе.

Нѣй сме лишени отъ сѣкаквы учебни спомогателни срѣдства; повече: нѣй нѣмаши единъ учебникъ, каго хората, които може употребити учителя въ сѣвоитѣ прѣсѣдаваніи, и отъ това нѣма по затруднително положєніе, отъ положєніето на добросѣвѣстни учителъ. Такъвъ учителъ иска да направи нѣщо, и като немаша потребнитѣ срѣдства, отчайва са. Нѣмашето на добри учебници е голѣмо зло и за учителни и за ученици. Особенно тежко са уцѣща това зло у насъ, дѣто единъ учителъ прѣподава по нѣколко прѣдмета изъведнажъ, прѣдава ги сѣки день, и отъ това нѣма възможность да поработи надъ тѣхъ. Тука е крайно необходимъ добри учебникъ. Когато учителя чете само това, що е написано въ учебника, тогава учебника трѣбува да е съставєнъ съсь

най-голѣмо вниманіе, да отговори не само на педагогическитѣ исканія, нъ и на научнитѣ. Иначе работата е лоша. Сичкитѣ недостатѣци на учебника прѣшминаватъ въ ученика и, по тоя начинъ, намѣсто добро получава са Богъ знайщо-си.

Отъ това излиза, че учебника трѣба да отговори на разумѣніето на ученика, да дава точни и вѣрни знанія, да е изложено тѣй, какъвото да възбужда мислѣтъ на момчето и, най-послѣ, да го научва да са занимава не само въ школатъ, нъ и вънъ отъ нея, то естѣ, да продължава самостоятелно да работи за своето умствено развитіе. Сѣки учебникъ, дѣто не исполва тѣзи условия, трѣба да са отхвърля.

Наистиннѣ учебника, колкото и да е добръ, самси безъ учителско ръководніе, не може да направи нищо за дѣтското развиваніе; нъ трѣба да помнимъ, че азъ при добритѣ учебници прѣдполагамъ и добросѣвѣстни учители. Такива учители хичъ да не внасятъ нищо самостоятелно въ прѣподаваніето, пакъ можжъ направи твърдъ много, само като обясняватъ на ученицитѣ си съдържаніето на учебницитѣ. Нъ добросѣвѣстни учителъ, който горѣщо обща свонгѣ занятія и доброто на ученицитѣ си, не са доволствова само съ учебника: послѣдніи е за него само конспектъ, който иска развиване, само Гергивъ, който трѣба да са пастри. Такъвъзъ учители, намъ да ли има у насъ, и отъ тона нѣма да хортуваме за тѣхъ. Нѣй земаме дѣшнитѣ наши учители и казваме, че нѣмъ трѣбать добри учебници.

Като основа на ученическитѣ занятія съ учителя заедно и самостоятелно, учебника, както рѣкохми, трѣба да отговори на нѣкон условия—научни и педагогически. Послѣднитѣ искать да бжде учебника добръ наредєнъ, да не е събрканъ, да е ясенъ и понятєнъ за този възраст дѣца, за какъвто са назначавана кѣсо да има добри методъ, безъ които нѣма успѣшно прѣподаване. Учебницитѣ за първоначалното учєніе трѣба да бжджъ изложєны синтетически, а не аналитически. Послѣдніи методъ е добръ за възрастнитѣ и доволно развититѣ ученици. Когато ученика има вече елементарни познанія съ една наукъ, тогава съ него можн да са говори за тая наука аналитически. У него има вече понятія и той лесно разбира общитѣ основы на единъ наукъ, опрѣдѣленіята и лесно изважда изъ общито частитѣ на наукъжъ.

Нъ ученици, какъвто сж ученицитѣ въ българскитѣ школы, тѣ искать другъ методъ: тѣмъ трѣбать елементарни знанія а не общи. Тѣ лесно разбирать частното и си го представятъ; нъ никакъ не разбирать общитѣ опрѣдѣленія. Предъ очити на дѣтето има отдѣлни прѣдмѣты, отъ това и представеніята му бивать отдѣлни (конкретни); послѣ вече, когато частнитѣ представенія станять много и тѣхното сходство става ясно за дѣтето, тогава то частнитѣ прѣдставенія обрѣща въ общи, или въ повятія. Отъ тука излиза необходимостъ да са прѣподаватъ на дѣцата отпърво най-проститѣ, частнитѣ нѣща, и послѣ вече да са излага по горя кѣмъ общитѣ и спорнитѣ. Който прѣнебръгала тоя психологически законъ на дѣтското умствено развиване, той е злосторникъ. И въ всенитаніето и въ обучаването и въ съставянето на учебници, да са има предъ очи този законъ; иначе намѣсто добро, произлиза вредъ, ако бы да го забранимъ. Нѣй ако трѣба да помнимъ, че не трѣба да учимъ дѣтето такъвъзъ работи, конто надминаватъ неговото разумѣване. Въ противєнъ случай отъ него излиза или машина, конто сѣки можн да върти, или резонєръ и школьникъ, който за сичко дрънкости безъ да разбира нѣщо-си. И едното и другото е най-жалко, защото не е такъвъзъ назначєніето на чловѣка.— (Сѣлдува).

НѢКОЛКО ДЕНА РАСХОДА ВЪ КАЛОФЕРЪ.

Ако има нѣкое село по-прибрано, по-добричко и по съ укуштєнни жители, то е Калюферъ. Разложено всрѣдъ изданкити на Стара-Планина полвина частъ на далєчь отъ дѣтѣти страны на рѣка Тунджа, то съ околнити си ратлины, полины, странины и долови има самодивскій видъ. Рѣката съ бистрата си вода както слѣза слугува нѣмъ за испираніе вълна и кара нѣмъ хилѣда чаркове да прѣдѣтъ гайтанъ, чтого отъ нѣйното ручєніе и отъ дрънканіето на черковити мжжко заспива ненавникатый чловѣкъ на подобєтъ гармєжъ. Черковити правятъ изново въ Габрово, обаче тамъшнитѣ механѣци не са достигнали още да поправятъ тоя курсъ, което лесно можжѣте стана, ако горнето стєбло на цѣвтитъ бѣше было съвсѣмъ трѣнка-лєсто. Отъ прѣди стотина години Калюферци сж познавали Виєнъ, дѣто сж носили сахтинны за проданъ и съ тѣхъ са обрѣщали голѣмъ търговіи; нъ по врѣмето на Бонопарта, при спаднуваніето на нѣмското кайме, тѣи сичкити усиромашаха, и днесъ фамилия сахтинджіоглу същєствува само съ нѣмто си. Добри абажіи, тѣи много врѣме сж приготвували воинскы дрѣхы въ Цариградъ, та спорядъ това сж имали добръ случжъ за обогатѣваніе, обаче не сж знаили да са воспользуютъ отъ нея. Днесъ главното ръководіе въ Калюферъ е гайтанѣтъ и шаякѣтъ съ конто са поминувать сичкити му жители; обаче мнозина има отъ тѣхъ още шьвачи въ стамболъ, и нѣколцина първа-рѣжа търговци, конто носятъ свонгѣ гайтани и шаяци за проданъ въ Цариградъ и конто заминуватъ презъ Сливєнъ за чешитѣ купувать отъ тамъ и абы. Руководѣно село, неговити жители сж въ добричко сѣстоаніе, кѣщцата му са направєны повѣче два ката дървени и сж пострани все домашне, та, спорєдъ това то е прославлено въ народнитѣ пѣсни съ прѣкоръ а л т ж н ъ - К а л ю ф е р ъ. Женити сж искусны прѣдачки на вълната, та калюферскій гайтанъ и шаякъ сж прочити въ цѣло Турєко за хубавиши; тѣ сж прѣдадени на прѣдєніето до толкось чтого и кога ходатъ по пѣтя все работятъ, нъ при всичко това искусство, при всичкий нѣмъ тоязъ трудъ, тѣ не можжъ да спечєлятъ поныше отъ шєстдєсѣтъ пары на день. Тѣ сж хубавєлки и ходятъ повѣчєто босы, нъ ся забраждатъ както стари бабы, който начинъ забражданіе ги погроздаха по панегіурєски или по ени-махалєнскы. Господъ далъ на жената косж за украшеніе на главата ѣй, а тя кога не знає да са голѣми съ нея, стои както шума. Прѣдадени само на прѣдєніе и тѣканіе, тѣ не уцѣятъ да готвятъ, да мѣсать и да пержъ, а пакъ да уталагатъ никакъ, първити неизбѣжны нѣчта на една кѣщцовица да ги знає, за това ся хранитъ повѣче съ хлѣбъ прѣснакъ, че за квасника иска поныше врѣмѣ и поныше искусство. Ако Калюферки мислѣтъ, че да надроби чловѣкъ мясо, лукъ и соль, па да ги тури на огъни да пржътъ, а пакъ той да ни да прѣде или да тѣче, то е мажъ на свѣта за идєніе, тѣ сж излѣганы. Добри прѣдачки, тѣ можаха по-добрь да работятъ испанска вълна или да прѣдѣтъ лєнъ, нѣчта по-общєупотребитєльны на дѣшнє врѣмѣ, та съ тѣхъ можаха по-лесно да са прѣхранувать още и да са обогатѣватъ нежели съ гайтанѣ. Калюферъ има и едно доста добръ наредєно търговско училище.

За бѣлѣжваніе. Да ся уталагатъ испраныти дрѣхы, ризы, бѣлы гайци и други та кѣва, за да не бодятъ кога ги облача чловѣкъ, това правило не същєствува въ кѣщцата граматика на българкити. Дѣ широкѣ дѣски изъ между двѣ красна, горнята дѣска натоварєна съ каманіе и направєна на нѣи-си ела-си, това е кѣщцата юти безъ огънь въ нѣмско. Просто

нѣщо, нѣ за въ къщи драгоцѣнно. Слава Богу у насъ има дѣски и камѣни много, а пипе малко, та за това нѣма кой да стане мукаятъ.

КОРЕСПОНДЕНЦИИ НА ТУРЦИЯ.

ТУЛЧА, 10 Септември. — Нашитѣ градски въпроси ся рѣшихъ миналата седмица, които бѣха са породили отъ безрѣдната постройка на нашитѣ главенъ профессоръ. Тѣ сж рѣшихъ, казвамъ, но не по народното желание, а само по едни частни капризи: сирѣчь защо народътъ да иска за въ ползата си нѣща, за които никакъ не идеше на умътъ на тѣхна милость. — Ные тукъ не искаме да опровергаемъ Г-на Доброплодний, че не е ползувалъ ученицитѣ съ никакви науки, защото той е задълженъ да прѣдава два язици (български и французини), отъ които нити едни не е училъ редовно въ училище; неможни обини и нашитѣ пѣрвенци, защото и тѣ сякогашъ глѣдаатъ да не бы да ся породятъ партин отъ таква въпроси; нѣ съжеляваме само оня, които го поддржати и глумиво защищаватъ, безъ да уцѣлжтъ неговитѣ услуги, или по добръ, безъ да размислятъ за скъпоцѣното врѣмѣне на дѣцата си, които намѣсто да вървятъ къмъ успѣхъ и просвѣщенію, са задълбочаватъ още повече въ нѣвежеството и въ простотата.

Ето нашитѣ обществени работи Г-не Редакторе. — Ные плащамъ на единъ профессоръ (лафъ бурда калсѣтъ) ^{12/10000} безъ да разгѣдамы че въ училището има около 250 ученици, на които ся прѣдава само отъ двама учители; народътъ ако и да искаше да постави още единъ за главенъ който склоня за година 8000; нѣ това са отбѣсна отъ нѣколкоина, които са защитници на горьренный директоръ, като казватъ че не было нужда за третий учитель, по причина че нецѣло можатъ да са събержтъ пари за него. Сега що стана? мнозина които познаха че чадата имъ не са ползувать нищо, разсѣхъ ги и ги дадохъ на занаятъ; видѣнчигъ за напредъ отъ дѣще заплатятъ на сегашнитѣ учители.

Такова е дневното положеніе на работитѣ въ градътъ ни: ви го видѣхте и познахте причината за нашитѣ неуспѣхъ. Обаче азъ не мога отъ да не изража желаніето що то нашити съграждани да са вразумжтъ за да не оставатъ работитѣ и за напредъ тѣй сурово, както са пѣрвели до сега; защото напредъ безъ успѣхъ, прави сякогашъ да страни отъ общественитѣ работи и да не жертвува нищо было за училище, было за друга обща работѣ.

Нѣколко доброжелатели на просвѣщеніето, обидиха гражданитѣ, че было по ползено да са поддржати учители, които да знаатъ да пѣятъ добръ (както сладкогласенъ каваля на свѣдба) отъ коалото да прѣдаватъ добръ на дѣцата имъ; ама тѣ дѣца ползувать ли са нѣщо или нѣ тѣхъ ги е твърдъ малко грѣжа.

Колкото за холерата, макаръ и да бѣше безсилна се докачи малко, а не както пишеше единъ кореспондентинъ че падали по 50—60 души на день.—Азъ нѣма да ви описвамъ до колко са изгубихъ; нѣ само че ви са поваля че профессора и попа ни (И) сж здрави, защото испълниха дѣлността на званіето си: тѣ преди да са появи холерата, избѣгаха по горитѣ а на стадото тѣжко му и горко!! Когато ги свика обществото да ги пыта за тѣхната постройка, на послѣднитѣ отговоржтъ бѣше любопитенъ: Ако съмъ попъ, дава не съмъ робъ. — Едно бакалче отъ Кивгиржтъ.

БЕЗИМЕНЪ-ГРАДЪ, 6 Августъ. — Приятелю бързамъ да ти съобщж една новостъ, твърдъ интересна за тѣбе, горѣщия любитель на българската книжнина. Българската лите-

ратура са обогатява тѣзи дни съ една твърдъ важна книгж, отъ която силно са нужда и я сѣ българскій народъ.

Прѣди една неделя са срѣщнахъ съ Г. Доброплодний около Бабадага; онъ сабираше спомоществатели за книгата, за която ми е хоратата и която ще съдържа епоха въ периода на възрожденіето на българското просвѣщеніе. Господъ да помогни на Г. Доброплодний! Ний отъ наша страна желайме да събере хиляда спомоществатели и отъ тѣхъ, хиляда желтици, ако му е мирама за парѣ. Нѣ Г. Доброплодний не е отъ тѣзи хора, дѣто печататъ книги за пары; той печати само за полжъ и назиданіе на Българитѣ; въ което може ни увѣри простото пригѣждане на литературната дѣятелность на неговж милость. Чети заедно съ мене: 1. Игнѣомията, 2. Михалъ, 3. таблици взаимноучителни, 4. . . че малко ли сж я? Азъ неможа да помня сичкитѣ; нѣ признателнитѣ сѣрца на Българетѣ ги помнятъ твърдъ добръ, и азъ са обръщамъ къмъ тѣхната памль. Отъ книгити на Господина Доброплодний най замѣчателната е Михалъ; тя хичъ да не е направила баремъ двѣ стѣпки е подкарала българското просвѣщеніе. Отъ това азъ я рекомандувамъ на сѣки Българинъ. Който я нема, нека я купи. Ако не може да си обясни, каква потребность е повила издаваніето на таквжж книга, на това азъ не съмъ виновенъ. Виновата е главата му. Има голѣми работи на свѣта, които не сж достѣпни за глави, като нашитѣ, съ тебе, дѣбелоглавий Българино. Много е жалко, дѣто Д. не издаде славянската си гламатника; нѣ и тука господство му постѣпи мадро и съгласно съ общото добро. Намѣсто граматика, която щеше да принесе полза само на младитѣ, Д. даде Здравословіе, полезно за цѣлото общество. Безъ тая книга Тулча щеше да пострада отъ холержж; напротивъ сега, съ книгжж въ рѣка, сѣки сж смѣй на холерата. Какво значи уменъ човѣкъ, и каква е полезна дѣятелностьта на таквжж човѣкъ!

Сега Г. Доброплодний даде на българскжж публичж, подиръ материалнитѣ ханове (здравословіето), духовни, именно: Тѣлькованія на Апостола и Евангелието.

Негова милость сякогашъ умѣй да угади потребитѣ на народа и да ги прѣдопрѣди. Казватъ, че тая книга до толкѣ отговаряла на рѣченитѣ потреби, що то сѣка черква, около Бабадага, записала по 10 книги. Селянетѣ не останахъ по долу отъ черковитѣ си. И азъ не съмъ по долу отъ тѣхъ: ще подпиша и себе си и сичкити си роднини спомоществатели на тая мадра книга. Когато Михалъ ни подкара двѣ крачки напредъ, тѣлькованіето което ще е 15 нѣти по сѣко, ще ни прѣхвърли, може, отвѣдъ Европа. При такова ожиданіе—да прѣскочимъ Европа, не трѣба ли да подпишамъ родиннитѣ си? Бе родиннитѣ не, ами и незнамъ кого си подпишамъ. Азъ не съмъ хинаетинъ: нѣка сѣки почерпи мадрость отъ тѣлькованіето. За по голѣмо доказателство на голѣмитѣ достоинства на книгжж азъ приписвамъ началото на обявлението ѝ. То гласи тѣй: „Отъ колѣ сми гудили намѣреніе да спомогнемъ по възможности въ еднж голѣмж оскѣдност, който на жалость съществува въ нашитѣ черковы, като са чете Апостолжтъ и Евангелието, които твърдъ малко разумѣватъ, и тѣй словото божіе като сѣяното сѣмъ възъ каменѣтъ, и не приносѣ като него никаквж плодъ; нѣ всѣ сѣмъ са въздржжвали, да не бы да посрѣнчнемъ сѣщото, което и сѣ славянската граматика, или което много други сж срѣщали съ своитѣ обявленија. Понятно ли ти е, приятелю?—Ако са види съ Господина Д. ще го посвѣтъвамъ да си притури портрѣта при тѣлькованіето, за по голѣмж слава!

ПѢТНИ ЗАПИСКИ. (1)

„Както рѣкохми имената Варна и Костенецъ сж неоспоримо доказателство за староврѣменното населеніе на тѣзи градове, но исключителното занаяте на българскитѣ народъ въ землѣтието (а) и ранното развитіе на търговскитѣ духъ въ Гърцитѣ е привлекло на послѣднѣо врѣме новы грѣцки прѣселенія по тѣзи згодни за търговія страни а промислѣтъ на фанариѣзма и грѣкоманія на Гагаузитѣ (б) бѣха подавили съсѣмъ българщината; тѣй що въ Варна до преди десѣтъ години сичкото населеніе, което са състоѣше отъ Българи и Гагаузи носеше грѣцко дустро, а Костенецъ, който въ послѣднитѣ врѣмена бѣше пристигналъ до запустѣваніе, сега при новото си възрожденіе, по слѣдствіе на желѣзницѣ пѣтъ, той са насѣлява повече отъ чужденци и особено отъ Гърци, между които са губятъ и малцина нѣкои Българи слабо прѣселявани отъ околнитѣ страни.

Костендѣжъ има досѣ освѣнъ нѣкои турски челяди още нѣколко грѣцки и европейски новонаселени фамилин и едва ли двѣ три български. Гърцитѣ иматъ вече едно просто училище и сега са тѣмжж да праватъ и черква. Досегашнитѣ имъ Грѣкъ свещеникѣ не прѣмнжжлъ да покажи добритѣ плодове на фенерското си въспитаніе. Той отвѣкжлъ дѣщерята на параманата си и побѣгналъ съ нел неизвѣстно кѣдѣ. Това бѣше денната новина въ Костендѣжъ при нашето пристиганіе въ този градъ. (слѣдува).

(а) И чудно и усѣдително наистина това явнѣе у нашитѣ Българи. Деснѣти брѣгове на Дунавъ и Черно море до самитѣ цариградски проливъ ся населени съ Българи, а не виждамы ни едного отъ тѣхъ да има ни едно корито по вода да ходи. Пѣдеи на вѣтрѣ отъ вода то на сухо ще виднѣхъ Българина или подиръ воловити дѣн-мѣя да вика; или седналъ да си боде очитѣ съ дѣкоя испадналъ занаятъ, ама нито са обръца, нито очн дига да погледне къмъ водата, дѣто чужденцитѣ на корабитѣ си обиратъ богатства на земята колто тѣ населяватъ. Това сѣщото срѣщамъ и по Бѣлото Средиземно отъ насъ наречено море. Искатъ да кажатъ нѣкои че Българитѣ открай си не сж были во догази, нѣ това не виждамы ни да е било тѣй по въ старо врѣме. Старитѣ ни пѣсни свидѣтелствуватъ за судоходнитѣ животѣ на нашитѣ прадѣди, и тѣ сж са славили съ това още отъ населеніето си около Волга, както и около Дунавъ и Черно море, но днесъ прибититѣ у земята нашъ духъ, окѣснѣваніето въ образованіето сж нѣ оставили много надирѣ.

(б) Макаръ и да нѣмамы, или по право че не сж извѣстни намъ таквизи писмени нѣкои свѣдѣтельства за происхожденіето на Гагаузитѣ, но не подлежи на никакво сумѣніе че тѣ происхождатъ отъ кѣрѣмскитѣ Татари, прѣсѣлени по тѣзи страни още до паденіето на българското царство. И тѣй както караманлитѣ въ Азия, тѣ сж прѣли христѣнската вѣра, като са упазили язикѣтъ (накввото напр. Помацитѣ). Нравитѣ, обичантѣ и домашнитѣ животѣ на тѣзи хора потвърждаватъ това наше предположеніе; още и въ исторіята на българското царство отъ послѣднитѣ врѣмена, са найѣрва доказателство за тѣй. Гагаузитѣ както и Караманлитѣ за вѣманіе на писменъ языкъ и на черковни книги са служатъ съ грѣцкитѣ книги и въ писмо грѣцкитѣ буквы употрѣбляватъ, и тѣй ги е направило благосклонни къмъ грацизма а хитрити и лукавитѣ Гърци не сж прѣмнжжали да измислятъ и да пуснатъ въ ходъ нелѣпни исторически анекдоти за да ги некаратъ Гърци.

ИНГЛИТЕРА.

Въ Лондра духовити сж твърдѣ разбъркани отъ вълненіето което избухна преди нѣколко дена въ Ирландія по слѣдствие на мѣрките които правителството намѣри за благословно да земи срѣщу обществото на феніанцити. Това общество бѣше учрѣдено за да са занимава съсъ разбужданіето на Ирландезити и да ги пригответи на една революція; то са поддържи отъ Американцити и има за цѣль да раздѣли политически Ирландія отъ Инглитера.

Инглишкити вѣстници осѣждатъ високо това движеніе и съвѣтватъ правителството да проводи поскоро аскеръ въ Ирландія за да го угаси.

Болѣстьта на добичитата слѣдува.

Лордъ Ліонсъ изглишки посланиникъ при Високата Порта, са тъкмялъ да тръгнатъ дни за Цариградъ. Намѣненіето на сиръ Булвера имаю политически причини. Въ високити кръгъща, хортувало са чи това измѣненіе станало по исканіето на французското правителство.

Лордъ Палмерстонъ се канилъ да даде оставката си отъ везирството сега при отварянето на парламентиътъ. Той щялъ да се замѣсти отъ лордъ Руселъ, министръ на външните работи.

РУСИЯ.

Новинити ко̀нто прѣхми отъ Петербургъ ни убѣждѣтъ чи празникътъ на императорьтъ са тържествувалъ съсъ голѣмо възхищеніе отъ сичкити класови на народити ко̀нто съставлятъ московската имперія. Въ тоя случай много войнски и граждански чиновници съ вѣскачили на разни степени.

Сенаторската Газета извѣстѣва, че рускіятъ царъ потвърдилъ предъ нѣколко врѣме уставътъ на едно религіозно общество което ще се занимава съ съ прѣобръщаніето на идолопоклонскити народи въ православната вѣра. Това общество са основало сега скоро и са намира подъ покровителството на царницата. Ній му желаемъ добъръ успѣхъ.

Тая недѣля, Журналъ де Петербургѣ обнародва въ стълповити си едно писмо отъ единъ Българинъ. Той го заглави отъ вѣстникъ Денъ. Това писмо хортува за отваряніето на единъ университетъ въ Одеса който ще са занимава съсъ въспитаніето на Славяните безразлично; то съдържа много химерически работи, и за това мнѣ не можимъ да потвърдвамъ чи е писано отъ Българинъ. Друга работа ако одешките Българи сѣхъ люди. Отъ това писмо могатъ да излѣзътъ безбройни злини за народътъ. Ний ще говоримъ за нѣго въ идѣщиятъ си брой.

ЦАПСКИ ВЛАДЪНЯ.

Папата оставилъ веки Кастелъ-Гандолфо и влязалъ въ Римъ; той са намира въ добро здравіе. Едно твърдъ важно нѣщо занимава сега релігіозните общини, то е дали французкото правителство ще повика воискити си отъ Римъ, съобразно съсъ задълженіята на франко-италийската конвенція. Нѣкои вѣстници казувати да; други нѣ. Ній имами причини да вѣрвами последното.

Друго въщо. Европейските Газети сль-

дават да прескъжт слухови чи Папата умножявал войските си. Из това не е истина. Съвгътят Отецъ искалъ да дотъкми само войската си до десетъ хиляди души за общенародната тишина. И за да изобличи тѣ слухови, той притурилъ чи „за какво ще ми служи една многочетна войска? нити десетъ хиляди, нити двайсетъ хиляди ще могатъ да стоятъ на срѣща на една чужда войска. Мойто право само и правото на черковата ще ги надвѣятъ . . . единъ день.”

МОЛДО-ВЛАХІЯ.

Пишатъ ни отъ Букурещъ чѣ когато Куза-бей влязълъ въ тоя градъ, никой не излизалъ да го посрещни. Само няколко чиновници сж явнали. Това е единъ знакъ чѣ Властѣи не сж благодарни отъ тоя князь. Щомъ влязълъ въ палатътъ си, Куза бей, са преклобилъ и турилъ униформата си. Той излизалъ на салатата тѣж и са прѣвълъ отъ снѣжкити си минисгри. Куза-бей изрѣкълъ едно кратко словце въ което изражавалъ скръбта си за послѣднитѣ приключенія. Подиръ това князътъ са приближилъ до генералъ Бану и му подалъ една китка съсъ цвѣта отредена, рѣкълъ князътъ, за достойната вонска като едно доказателство за куражътъ и и за вѣрността и

Европа обнаружува тая недѣля едно писмо отпращено отъ страна на Куза-бей до гръцката патриаршія. Въ това писмо влашкитѣ князи осужда поведението на архимандритъ Клеовода който, преди нѣколко врѣмѣ са бѣше провѣждалъ при нѣго за да расправи нѣкои религіозни работи, и са оправдава за мѣрките които е зель съгласно съсь ромънското духовенство за независимостта и управленіето на черковата въ Молдо-Влахія.

Сєга патрієршіята разгльдува това писмо.

СЪКАКВИ НЪЩА И НОВИНИ.

— Научяващи са чл. миналата седмица разни главатарии, отъ религиозните общини имали честь да са приемжтъ отъ Н. Ц. В. Султанитъ за да му връжятъ благодарителни писма относнително за мърките които правителството му зѣ сръжю холерата.

— Листътъ за спомоществуваніето за янгънътъ отъ 25 Августъ слѣдува да са умно-
жхва. До недѣля нѣ ще обнародваши имената
на подарителити.

— Та я неділя приїхми отъ Самоковъ една кореспонденція която опровергала онова което са быше казало въ една друга. Ній я приїхми твърде кжсно та остана за идущітъ брой да я помѣстимъ. Неможемъ обаче да не забѣлежимъ тука чи както въ Самоковъ тжй и въ други градища, нашати съотчественници си отвориха очити и фанаха да познавжтъ безпристрастію ни. Това ни възрадува.

— Вчера Даудъ-наша, управитель въ Либанъ
тръгна зв мѣстото си.

— Пишатъ ни отъ Букурещъ чѣ празникъ-
тъ нѣ Куза-бей са празнувалъ съсь голѣмъ
салтанатъ.

— Архимандритиный Гика, управитель на богословското училище на Халки си даде тия дни оставката. Той са замѣни съсь прѣславскійтъ владыка.

— Н. В. Омеръ-паша, който се намира сега въ Виѣна, прѣзлѣхъ отъ императорьтъ знакови-ти на Леополда.

— Една кореспонденция отъ Галацъ ни извѣстява чѣ Гръцити отъ тоя градъ учредили единъ комитетъ за да спомогнатъ на бѣднитѣ класови по причина на холерата която върлувала още. Кореспонденцията ни уплакува хладнокръвieto на тамшinitѣ Българи.

— Аристархи бей, отомански посланикѣ въ Берлинѣ, са въскочи на чинѣтъ У л а х ъ отъ първи класъ.

— Научавами са чѣ въ босненскіятъ Вѣла-
етъ, сичкити царски чиновници харизали по
една заплата въ полза на изгорѣлитѣ въ Ца-
риградъ отъ 25 Августа.

— Казувать чи тія дни Гърцити отъ Фенеръ основали единъ книжевенъ церкль. Той нощь името на прочутіахъ литераторъ Краисъ.

— Миналата неделя саотвори търговското гръцко училище въ Халки. Въ тоя случай единъ отъ професорити изрѣклъ едно слово съобразно съсъ обстоятелството.

— Въ единъ градъ на Маджарія са изна-
рила сега скоро една гробница съсъ човѣшки
кости като са разваляла една стара лютеранс-
ка черква. Казуватъ че тая гробница са въс-
къчала на една много ветха епоха.

— От няколко време холерата бѣше изчезнала малко отъ градътъ ни. Нъ тая недѣля тя се поѣви пакъ : до десетина дванайсетъ души има да сж умрѣли. Види-са това да е произлязло отъ неварденіето.

Нашини съотечественници трѣбува да
земѣтъ въ уваженіе тоя примѣръ и да са по-
повардѣвѣтъ.

— Г-нь Димитраки-бей житель отъ Тулча,
благоволи да подари единъ листь отъ Ту-
рціа за жеравненското училище.

— Г-нъ докторъ Карокановски благоволи да подари единъ листъ отъ Турція за ловчанското горньомахленско училище.

Радвами са на тѣя наши съотечественици като ги глѣдами да затичовжѣтъ за народното развитіе.

— Пишатъ ни отъ Аграмъ чи правителството испроводило сега скоро една нота до сичките кроатски вѣстници въ която имъ възбравява да не пишатъ нищо сръщу Унгарія. Таа нота шаштисала кроатската преса.

-- Слухови са раздаватъ чи много припирни
станали тіа дни на Фечерь за сваленіето на
сегашніята гръцки патрикъ. Ако тіа слухови
излязжтъ истини, напіятъ въпросъ ще има
още коджа време да сии въ рѣцѣти на гръцити.

— Казуватъ чи бранските Българи сж тъмели да въскрѣснѣтъ Пчелата; едно чуждо правителство отрѣдило веки два̀сетъ лири за тая работа.

— Научавами са чи Н. Ц. В. Султанътъ на-
правилъ тая недѣля, една расходка въ мермер-
но море.

— Казуватъ чи австрийскіята посланикѣ при Високата Порта, който отиди на расходи въ Виѣна, са тѣмъмъ да са отегли отъ службата си. На мѣстото му щялъ да са наименованъ напреднишій министръ на мореплаваніето

— Въ Италия холерата слѣдува още.

ИЗВЪСТІЕ ЗА НОВИ КНИГИ.

Сега, отъ скоро, излезе изъ болгарската печатница една книга, подъ заглавие : Съвѣщанна Исторія за дѣцѣта отъ 384 страници въ осмакъ приведена и издадена отъ С. Радулова. За сега тя са намира за продажба въ Болградъ у издателя : въ Браила у К. Поповича ; въ Шоменъ у Братѣ Бълъскови, въ Пловдивъ у Хр. Данова.

Тая книга съдържава 110 глави за ветий
закън и други още толкова за новий закън
Всяка глава описва обстоятелство едно отдале
но священо събитие въ связь съ другитъ
Ти ще послужи за ръководство на ученицитъ
които жаждат да изучатъ по основательно
Священната исторія за приготвление на учи
тели, които преподаватъ тая наука по ръко
водства кратки и непълни, и на народа за из
учуване на оныя священи събитія и откро
венія Божии, на които ся основава нашата
Християнска вѣра. И тъй тая свищениа книга
ся рекомандува и на учителитъ, и на ученици
тъ и на народа за нравствено-религиозно на
зиданіе.

Отговорникъ Никола Геновичъ.